

N:o 169.

Uppläst och godkänd hos Första Kammaren den 20 maj 1905.
— — — — Andra Kammaren den 19 — —

Riksdagens skrifvelse till Konungen med anhållan om utredning rörande den enskilda och kommunala sinnessjukvårdens förbättrande.

(Första Kammarens tillfälliga utskotts (n:o 2) utlåtande n:o 12.)
(Andra Kammarens tillfälliga utskotts (n:o 2) utlåtande n:o 22.)

Till Konungen.

Inom Riksdagen har väckts motion, åsyftande utredning angående den enskilda och kommunala sinnessjukvårdens förbättrande.

Redan af 1900 års Riksdag gjordes hos Eders Kungl. Maj:t en framställning om en utredning rörande de sinnessjuka i vårt land.

Med anledning af denna Riksdagens anhållan har Eders Kungl. Maj:t genom medicinalstyrelsen låtit föranstalta om en sådan utredning, hvaraf resultatet blifvit offentliggjordt i nämnda styrelses »Berättelse angående undersökning af sinnessjuka och sinnesslöa inom riket» den 8 december 1902.

Af denna utredning framgår, bland annat, att ett mycket stort antal personer, som äro i behof af hospitals- eller asylvård, ej kunna komma i åtnjutande af sådan vård på grund af bristande utrymme i vederbörande sjukvårdsanstalter. Enligt den plan till sinnessjukvårdens framtida ordnande, som i ovannämnda berättelse framlagts, skulle dock vid utgången af år 1912 finnas så många platser å statens anstalter för sinnessjuka,

att alla personer, hvilkas tillstånd kräfde vård å sådan anstalt, skulle kunna beredas tillfälle att erhålla denna vård. Enligt denna plan har medicinalstyrelsen beräknat, att af de sinnessjuka i riket i det närmaste 60 procent borde vårdas å statens hospital och asyler, under det att för återstående omkring 40 procent den enskilda och kommunala sjukvården fortfarande skulle behöfva anlitas. För bestämmande af gränsen mellan den staten samt den kommunen och enskilda åliggande sinnessjukvården har medicinalstyrelsen skilt mellan olika kategorier af sinnessjuka allt efter sjukdomens olika beskaffenhet. Att uppdraga bestämda gränser för statens, kommunernas och de enskildes skyldigheter i här berörda afseende torde emellertid möta stora vanskligheter.

Enligt den af medicinalstyrelsen uppgjorda planen skulle alltså den tid icke vara långt aflägsen, då i det närmaste hvarje sinnessjuk, som kan anses vara i behof af hospitals- eller asylvård, bör kunna beredas plats å någon af statens för detta ändamål afsedda anstalter. Jämsides härmed torde också de missförhållanden beträffande den kommunala och enskilda sinnessjukvården, som på sina ställen tvifvelsutan existera, komma att i väsentlig mån blifva undanröjda. Men under tiden och intill dess de planerade nya anstalterna hinna att blifva färdiga, skola helt visst många sinnessjuka, som man af utrymmesskäl nödgas behålla utanför de offentliga vårdanstalterna, fortfarande blifva utsatta för en onekligen upprörande vanvård, därest icke lämpliga mått och steg till deras skydd vidtagas. Och äfven framdeles, sedan platser i tillräckligt antal anskaffats för tillgodoseende af den sinnessjukvård, som bör besörjas å statsanstalterna, lär en fullständig bot af de missförhållanden, som nu råda med afseende på den kommunala och enskilda sinnessjukvården, svårligen vara att förvänta, utan att afsevärda reformer åstadkommas till förbättrande af denna sjukvård och kontrollen öfver densamma.

Genom Eders Kungl. Maj:ts förnyade nådiga stadga den 14 juni 1901 angående sinnessjuka hafva meddelats bestämmelser om föranstaltande ofördröjligen af läkareundersökning, då en person visar tecken till sinnessjukdom, samt angående anmälningsskyldighet för enskild person, som hos sig till vård mottager sinnessjuk, äfvensom beträffande den kontroll öfver den enskilda och kommunala sinnessjukvården, som åligger såväl kommunal myndighet som ock vederbörande provinsial- och extra provinsialläkare.

Därest ofvan antydda kontrollföreskrifter till alla delar efterlefdes, skulle desamma tvifvelsutan vara ägnade att i ej ringa mån motverka

befolkningens och kommunala myndigheters likgiltighet med afseende på vården af de sinnessjuka. Enligt hvad Riksdagen inhämtat, vill det också synas, som om särskildt tjänsteläkarnes besök hos de sinnessjuka haft en synnerligen fördelaktig inverkan; ty äfven om icke något afgörande om-döme ännu kan i detta afseende fällas, eftersom besöken endast fortgått några få år, så gifva dock läkarnes årsrapporter rörande de sinnessjuka anledning antaga, att redan på den korta tid, som förflutit sedan medicinalstyrelsen verkställde sin ofvan omnämnda undersökning rörande de sinnessjuka och sinnesslöa i riket, väsentliga förbättringar på många ställen vidtagits i den enskilda och kommunala sinnessjukvården.

Å andra sidan finnes emellertid skälig anledning förmoda, att den kontroll, som lagts i de kommunala myndigheternas händer, icke visat sig särdeles effektiv, sannolikt på grund däraf, att icke vederbörlig uppmärksamhet blifvit fäst å gällande stadganden i förevarande afseende. En påminnelse om dessa stadganden och ett kraftigt inskräpande af vikten och nödvändigheten att utöfva noggrann tillsyn öfver sinnessjukvården, i öfverensstämmelse med hvad därom finnes föreskrifvet, skulle helt visst i sin mån befordra den behjärtansvärda afsikten med motionen. Möjligen skulle också en från sakkunnigt håll utgången och till vederbörande kommuner utdelad skrift rörande de kommunala myndigheternas skyldigheter med afseende å sinnessjukvården i allmänhet, innehållande äfven några kortfattade råd och upplysningar, huru anspråken på denna sjukvård utanför de särskilda sjukvårdsanstalterna bäst skola tillgodoses, kunna på många platser blifva till gagn för såväl den enskilda som den kommunala sinnessjukvården. Blefve därtill prästerskapet uppmanadt att noga vaka öfver den vård, som ägnades de kanske mest beklagansvärda bland deras församlingsbor, de sinnessjuka, skulle tvifvelsutan denna frivilliga kontroll äfven blifva af stort värde.

Emellertid förbiser Riksdagen ingalunda, att stora ekonomiska svårigheter mångenstädes resa sig mot åstadkommandet af en god sinnessjukvård. Uppenbarligen måste det icke blott för fattigare kommuner, utan mången gång jämväl för enskilda personer vara i det närmaste omöjligt att vidtaga tillfredsställande åtgärder för beredande af den vård, som enligt gällande stadgar bör vara tillförsäkrad hvarje sinnessjuk.

Huruvida för rättande af dessa missförhållanden en reform erfordras af gällande fattigvårdslagstiftning eller dessa må kunna på annat sätt afhjälpas, fordrar emellertid en grundligare utredning än den Riksdagen ensam kan åstadkomma. Vid sådant förhållande får Riksdagen, i hufvud-

saklig öfverensstämmelse med hvad i motionen föreslagits, anhålla, det täcktes Eders Kungl. Maj:t låta utreda, huruledes förbättringar, där så erfordras, må kunna åstadkommas i den enskilda och kommunala sjuksjukvården.

Stockholm den 20 maj 1905.

Med undersåtlig vördnad.
